

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

Pest'a
25
Augusta
6
Septembrie
1865

Este in fie-care luna de trei ori adica in 5, 15,
si 25. dupa e. v. contienendu doue cõle.

Pretiuu pentru Austria
pe Jun. — Sept. 2 fl. —
pe Jun. — Dec. 3 fl. 50 cr.

Pentru Romania
pe Jun. — Dec. unu galben.

Nr.
9.

Cancelari'a redactiunii

Strata comitatului Nr. 8.

unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de pretuneratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

I
cursu
anuale.

VASILIU ALESANDRI.

Daca avemu si noi unu ramu alu literaturii, despre care vorbindu, potemu se dicemu strainiloru: „Eca, priviti si admirati-lu!“ — apoi acelu ramu nesmintitu e poesi'a poporala. Acesta e atatu de frumoasa si incantatore, in catu numai putiene popore potu emula cu noi.

Literatur'a noastra abea s'a scolatu din leaganu, dar' multiamita ceriului care ni-a tramisu cativa genii distinsi, pasii ei cei primitivi sunt siguri si anim'a ei e plina de vietia, carea secolu intrégi a incalditu natiunea fara ca aceea se ivisca in splendorea luminei, acesta vietia

Vasiliu Alesandri.

ascunsa a trebuitu aprinsa de schinteu'a dieasca a geniului ca se luminedie cu radie binefacatorie asupra literaturii natiunale.

Poesi'a poporala, acesta vietia necunoscuta dar' sentita de intrég'a natiune, timpuri indelungate a ramasu ascunsa in animile inpresorate de sentieminte fragede, si la atingerea geniului, isvorulu vietiei s'a ivitu la lumina, spre a nutri campulu uscatu de suflarile ventului din tieriele straine.

Poesi'a poporala e acelu isvoru ce e meritu se nutresca literatur'a natiunala, din acesta esala acea recore

ce scutesce plapandele plante contra arsitiei literaturilor straine. Vai de acea literatura carea se rumpe de catra anim'a poporului, câ-ci despretiindu caldur'a nutritoria a acesteia pentru splendorea luminelor straine, pentru acelu lustru orbitoriu ce nu corespunde firei, carapterului si destinatiunei sale, mai nainte s'au mai tardiu trebuie sê péra ca flórea aruncata sub arsiti'a ecuatorului.

Pana candu poesi'a nóstra poporala n'a fostu aredicata la loculiu seu ce trebuie sê ocupe in literatur'a natiunala, literatii nostri rateceau prin labirintulu literaturilor straine, unii imitau elasicitatea latina — elina, altii schiopatau pe calea literatilor Franciei, Germaniei si altor popóre inaintate in cultura.

Nu negâmu incurgerea binefacatoria si prin urmare necessaria a popórelor mai inaintate in cultura asupra literaturii natiunale, dar' straplantarea opurilor straine trebuie sê fia cu consciintia si nu o imitatiune orbecatoria, traducerile din elasicii strâini sê fia corespundietorie stadiului in care se afla literatur'a natiunala, resadurile straine sê ni inavutiésca gradin'a natiunala, dar' sê nu ni innebusiésca plantele plapande si inca fragede. Literatur'a numai in casulu acesta póte avé viétia duratoria, armoni'a generala numai atunci pote fi cand tóte sonurile sunt acomodate *tonului fundamentalu*, acesta éra nu póte fi altu ceva in literatura decâtu tesaurulu ei celu mai pretiosu — *poesi'a poporala*.

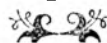
Si câ acestu tesauru pretiosu incâ nu e in intunerecu, câ acestu isvoru plinu de esigintie pretiose si binefacatorie s'a predatu literaturii, câ literaturii romane s'a pusu baz'a trebuintiosa, e de lipsa óre sê spunemu, câ avemu sê multiamimu dlui *Vasiliu Alesandri*.

O scurta privire asupra literaturii nóstre e destula sê vedemu câ numai dupa ivirea poesiei poporale, potemu dice in adeveratulu ei intielesu câ avemu *literatura natiunala*. Si aci intielegemu nu numai creatiunile poporului, ci si partea mai mare din ale dlui V. Alesandri, care in tóte opurile sale a aretatu câ e conversatoriulu si cantareitiulu poporului.

Dlu Vasiliu Alesandri mai nainte a vediutu sórele vietiei la an. 1821 in bratiile unei familie de stare buna din Moldova, intr' unu institutu privatu din Jasi primí cele d'antâiu instructiuni, spre cascigarea cunoscintielor mai estinse la anulu 1834. merse la Paris, de unde la an. 1839 trecand prin Italia a raturnatu in patria. Aci se aliã cu Cogalniceanu care atunci erã centrulu vietiei literarie din Jasi, si la 1840 acesta fundandu pretios'a

fóia „Dacia literaria“, d. V. Alesandri fu unulu dintra cei mai zelosi si talentuosi colucatori pana cand acestu organu, ce incepù a eserciã o incurgere binefacatoria asupra natiunei, la 1842 fù sugrumatu cu brutalitate. Dupa acãsta dlu Alesandri in interesulu literaturii facandu escursiuni prin partile cele mai romantice ale Moldovei cu neobosita diligintia a adunatu basmele, baladele si doinele poporale cari prin simplicitatea lor cea naturala, dar' totudeodata fiindu infrumsetiate cu fragedime, gracie si eleganti'a cea mai estetica, au atrasu atentiunea Europei civilizate si cari au avutu atãtu de placuta si binefacatoria incurgere atãtu asupra genialitatei dlui Alesandri câtu si asupra altoru literati romani, precum a trebuitu si trebuie sê aiba si de aci in colo. Apoi in compania cu Cogalniceanu si Negruți primindu directiunea teatrului din Jasi, in lips'a cea mare de piese teatrale originale dlu Alesandri scrisu unu siru de comedii, cari fiindu poporale ca tóte opurile domniei sale fura primite cu entusiasmu mare. Din aceste mai insemnate sunt: *Lipitórele satului*, *Dómn'a Chiritia in Jasi*, *Dómn'a Chiritia la tíera*, *Nunt'a tierenésca*, *Rusalíile* si altele mai multe cari aparura in „Repertoriulu dramaticu.“ La 1844 impreuna cu d. Cogalniceanu incepù „Fóia científica“ caréa inse dupa câteva lune a trebuitu sê 'neete. — Dupa aceste intreprinse o caletoria spre Orientu, Grecia si Insulele ionice.

Rentornandu in tíera a luat parte activa la miscãrile din 1848, dar venindu la putere éra reactiunea, a trebuitu sê emigredie de nou prin tieri straine. Acésta emigratiune a inceptu-o cu caletoria prin Bucovina si Transilvania spre a culege margaritare de poesia poporala, apoi neobositele lucrãri in interesulu Romanimei le-a continuatu in Paris. La an. 1855 a voitu sê incepa in Jasi „Romania literaria“ carea asisdere fù sugrumata de guvern. La an. 1857 a fostu membru Divanului ad hoc si realisandu-se unirea Romaniei in 1859 a intratu in ministeriulu din Jasi ca ministru de afaceri esterne. Din operatele dlui Alesandri mai insemnate sunt: „Repertoriulu dramaticu“ 2 Tom. (Jasi 1852), „Doine si lacrimióre“ (Paris 1853 si Bucuresci 1863) si „Baladele poporale.“ 2 Tom. La an. 1855 au esitu in Paris traduse de dsa: „Ballades et chants populaires de la Roumanie“. „Doinele“ fura traduse de Voinescu (Paris 1853 si 1855.) — Sê urãmu inca viétia indelungata stimatului poetu de la care literatur'a nóstra ascépta inca multe margaritare pretiose!

De-ar vré bunulu Dumnedieu
Sê-mi asculte dorulu meu;
De-asiu avé unu copilasiu
Dragulu mamei angerasiu.

Câtu e dina, câtu e nôpte
I-asiu siopti cu blande siopte,
Câtu e nôpte, câtu e di,
Totu la sinu-mi lu-asiu padî.

Lu-asiu padî, lu-asiu desmierdâ,
Mii de sarutâri i-asiu dá,
Si i-asiu dice 'nectisioru :
Nani, nani, puisioru!

De-ar fi ceriulu cu priintia
Sê 'mplinesca mea dorintia, —
De mi-ar dá unu baietielu,
Dragulu mamei voinicelu!

N'ar fi prumeu mai fericitu
Si pe lume mai iubit; —
Altu copilu n'ar fi ca elu
Mitielu si frumosielu.

Obrasielu-i ca de spume
N'ar avé sémânu pe lume;
N'ar fi ochii nimenui
Dulei ca ochisiorii lui.

Ér' eu mandra maiculitia,
Pe-ai sei ochi, pe-a sa guritia
Ne 'necatatu lu-asiu sarutá,
Sarutá si i-asiu cantá.

Si i-asiu face-o descantare
Sê ajunga-umu vitédiu mare,
Unu vitédiu ce-ar stralucei
Cunu n'a fostu si n'a mai fi.

Si lu-asiu pune sê se culce
Pe-alu meu sinu leganatu dulce,
Si i-asiu dice 'nectisioru :
Nani, nani, puisioru!

Vasiliu Alesandri.

Mai bine mórta.

— Novela originale. —

(Urmare.)

Chiaru plecasera, cand intrâ betranulu cu o fatia ineretita de grige.

— Unde ati pornitu dragii mei ?

— Numai in gradinitia amu voitu sê mergemu, response Zela aninandu-se catra peptulu tatalui celu betranu.

— Acù nu, nu mergeti, inamiculu e la usia, Ivane, noi avem de lucru!

— Sciu, te intielegu tata! — dise Ivanu cu ochi schinteietori, — si juru cá nu te vei insielá in mine si putienii mei eroi, carii abuna-séma voru inpedeca apropierea inamicului panacand va veni ajutoriu dela tata-lu meu.

— Bine e fiulu meu, asia dara mergemu! si cu aceste eroulu betranu si amantele sarutara pre Zela in frunte si plecara.

Dar' frumos'a Zela, ca in singuratate sê-i tréca de uritu, a deschisu cateva cârti frumusu aurite, cari nu de multu i le-a adusu amantele ei cand a fostu sositu din tieri straine.

IV.

Dupa câteva zile cetatea Ungului fu incungiturata de inamici.

Unu cronicariu contemporénu serie, cá magiarii incepura unu asaltu crancenu, . . . „nuorii sagetilor ce sborau in fortarétia intunecasera sórele. . .“

Betranulu Lobortiu se sui pe mureii cetatei câcandu :

— Sê vedemu ce facu afurisitii aceia ?!

Si ajungandu la unu punctu de unde potea mai bine vedé pre inamicii eschiamá :

— Cu acestia dieu! vomu avé de lucru, ei au sositu intr' unu numeru cáta érba si frundia, valea e plina de inamici si de catra padure totu mai vinu, sagetatorii ca nuorii de vijelia au si pornitu spre cetate . . . Ivane, chiama voinicii“.

Ivanu demandá, si indata incepura a suná cornurile ce chiamá ostasii sê ocupe locurile amenintiate de ataculu inamicilor.

— Tu Ivane! — dise Lobortiu catra atletulu june — mergi tu la partea de catra resaritu si média-nópte, acolo stai cu resistintia de erou, eu voiu aperá fortaréti'a din afara, dar' nu remané totu intr' unu locu, ei fi in totu loculu unde e ataculu mai crancenu ca sê potemu fi unulu altuia intru ajutoriu; — noi suntemu

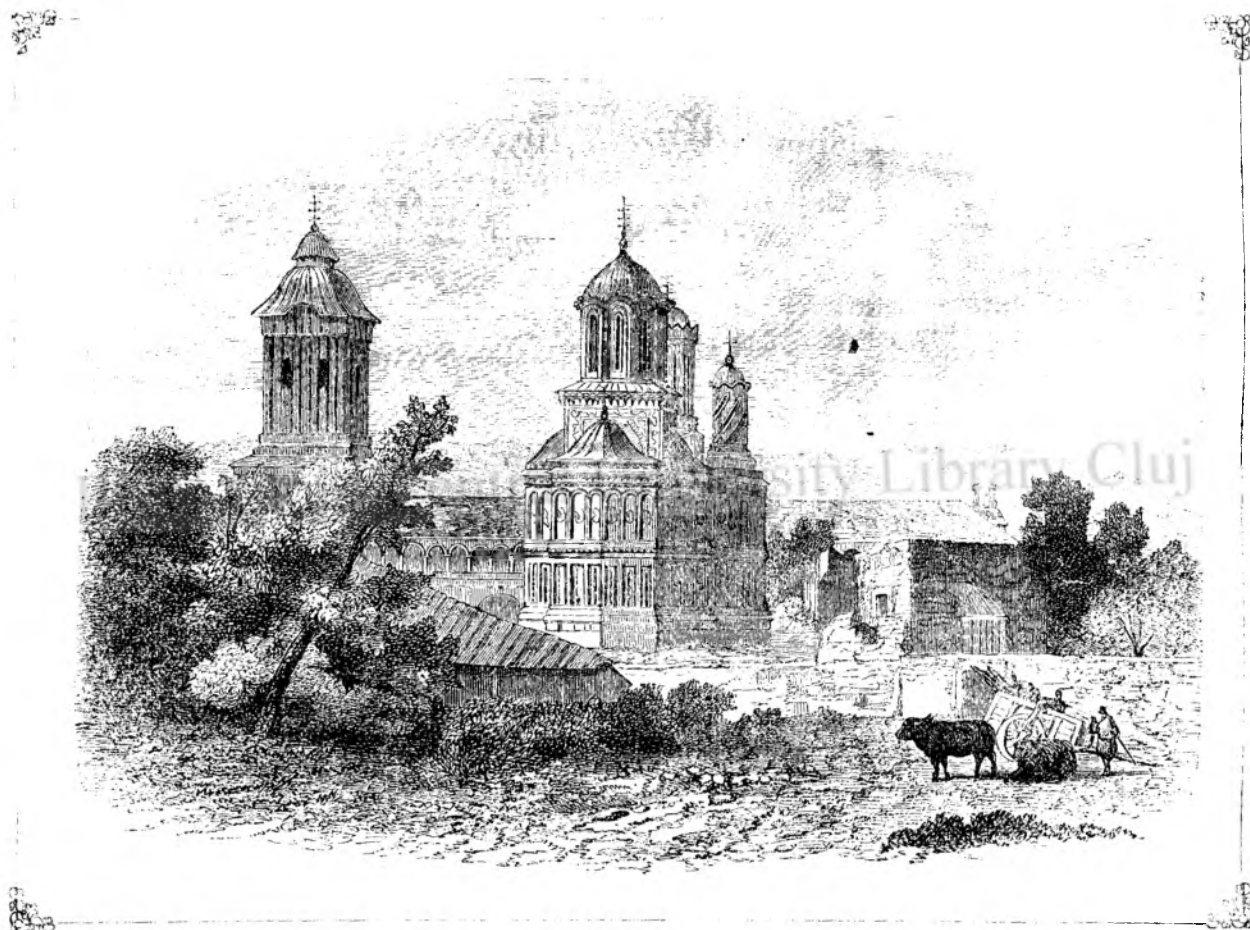
putieni, fôrte putieni, dar' multimea trebuințoasă sê o împlinim cu neobosintia și energia, — acum fetulu meu cu Ddieu la lucru! — ér' tu betranule Danila — continuâ catra servitoriulu seu celu încaruntitu — care neintreruptu cu credintia mi-ai fostu și de atâte ori te ai luptatu langa mine, du-te și pôrta grigea stepanei tale, acolo acceptandu mai departe ordinațiunile mele.

Abea facù dispusetiunile de aperature, inamiculu a și începutu ataculu, pamentulu se cutremurâ sub loviturile copitelor cailor, sôrele s'a intunecatu de nuorii sagetilor; fortaréti'a din afara fù mai antâiu atacata, — inamicii

— Acum e pace de tôte, tôte sunt perdue! — strigâ cu unu tonu tremuretoriu, — dar' ce e de mentuitu sê nu lasâmu de prada, dute și ie ce cugeti că e mai pretiosu, tu cunosci usi'a secreta ce duce spre calea de sub pamentu, dute, eu indata ti voiu urmâ!

Ivanu audîndu aceste sburâ ca fulgerulu spre a mentui pre amant'a sa.

Dupa aceste câteva minute inamiculu a și inundatu cetatea, a careia domnu acum pribegiedia pre căi neumblate și prin vidiuini intunecose. Cine ar fi cugetatu acêsta mai nainte cu câte-va dile?

Manastirea de la Argesiu. (vedi pagin'a 112.)

atacau cu barbatia, dar' cu mai mare barbatia se apearu cei atacati, intra cari betranulu erou ca unu semidieu se luptâ, ér' langa elu atletulu Ivanu cu lovituri poterose se nisuiâ sê merite man'a amantei sale.

Dar' unde eacea potere ce nu s'ar frange de poterea mai mare? ostirea mica, desî cu desperatiune s'a luptatu contra inamicului poterosu, a trebuitu sê se aplece poterei grozave ce ruinâ superb'a fortarétia.

Lobortiu vediendu câ nu mai este potere omenesca carea sê pôta inpedecâ furi'a inamicului, si-pintenî calulu și grabi la Ivanu :

V.

E nôpte.

Lun'a argintia pasiâ maiestosa pe cerimea inpresorata de stele, ce schinteiau pôte de bucuria câ s'a ivitu regin'a lor; o lamina splendida se estindea peste dealuri și campie, nôptea erâ mai luminata ca demulteori diu'a, cand si cand cadea câte o stelisióra. . .

(Va urmâ.)

Ioanu Somesianu.

Biografi'a lui Georgie Lazaru.

(Urmare.)

In zadaru bietulu Românú se silea sê arate cã termenii sciintieloru si mestesiuguriloru sunt necunoscuti fie-caruia omu si fie-careia natii, pana ce nu cultivã sciintiele si mestesiugurile; in zadaru spunea cã limb'a grecésca a poporului din isvorulu de unde a pastratu a dice „*Filos*“ si „*sofos*“ de acolo póte cu totu dreptulu sê dica si *Filosofia* m. c. l. si asemenea si românii de unde a pastratu a dice „*lucire*“ de acolo póte a se intrebuintiã a dice si „*perluciu*“ si de unde i a remasu vorb'a „*opacitu*“ de acolo póte dice si „*opacu*“; in zadaru asudã românulu sê arate, cã omulu in generalu este priimitoru de idei, si cã ideile prin invoire séu prin imprumutare potu a-si dobândi unu nume óre-care si printr'ensulu se facu cunoscute omului, séu acestu nume se face cunoscutu prin dobândirea ideii ce infacisiazã; in zadaru, cã-ci la tóte din cându in candu repausatulu Beniaminu, cá unu oracolu repetã refrênulu : „*θέν γίνεται*“. S'a spartu divanulu : dar Lazaru nu s'a desnadejduitu; a facutu pe repausatulu Balaceanulu sê cera de la stapânire a se deschide o scóla romanésca subtu numire: de a scóte mesteri ingineri, si de a invetiã pe circovnici ce veniã a se preoti, slujb'a si detoriile preotului. Veniturile scóleloru pe atunci erã, o pucina parte a mosiiloru monastirei Glavaciocului (pãna la 10,000 lei celu multu), ér cea mai mare parte din contributia preotiloru. Argumentulu acesta de a se impartasi si preoti'a din folósele baniloru cu care ea sprijinea scólele, erã cam tare, si dreptatea strigã pentru acesti birnici besericesci.

In sfêrsitu se puse la cale a se intoemí scóla in ruinele *S. Sava*; se scósera faurariile din zidirea unde se afla acum Museulu nationalu si Bibliotec'a, si se numi Lazaru dascalu de Bogoslovia si de Ingineria (asia îi dicea). Incepù la anulu 1818, lun'a lui Augustu. Avea vreo câti-va gramaici séu circovnici ce se gatea a se preoti, si pe cari îi invetiã Catihisulu si slujb'a besericesca; îi dedesera si vreo câti-va panachideri séu ucenici din scólele din *Colliea* si santulu *Georgie*. Acestia abia sciea se slovenésca, si Lazaru trebuia negresitu sê iase cu dènsii la câmpu, cu mas'a de ingineru si cu astrolabulu ca sê ardice harte din treiunghiu in treiunghiu; trebuia sê le spuna cã tus-trele unghiurile unui treiunghiu sunt d'o potriva unui jumetate de cercu, cã unghiurile, alterne si impotrivitóre la vírfu sunt d'o potriva: se fi indresnitu numai a nu-i invetiã de odata d'al de astea si a nu-i

pune sê caute cu unu ochiu inchisu prin crepur'a dioptrei, aretandu cã trebuescu copiii pregatiti pre acésta cu alte invetiaturi, cá numai decãtu l'ar fi botediatu, dupa cum lu-si botedia-sera de cearlatanu ce nu scie sê invetie ingineria „Ingineria vremu noi, dascale, sê ne mesóre baietii mosiile, si de ingineria apucate sê-i inveti, cá socotéla invétia ei in tóte bacaniile.“ Se batea omulu cu pumnii in peptu si ardicã manile l'a ceru srigandu: „Domne! pana candu anii blastemului?“ Aceste erã curate cuvindue lui in césurile mahnirei. —

Mai in tótna, acelasu anu parasí Caragea scaunulu Domniei; Beniaminu prin otarirea guvernulu vremelnicu, séu a Caimacamiei pamentenesi, se ecsila pentru unu cuventu ce facuse cu unu anu mai nainte la slujb'a de ingropare a repausatulu Banulu C. Filipesculu Clasele grecesci de Filosofia si Matematica se sparsera; scolarii incepura a deosebí cá alta e limb'a Elenica si alta sunt sciintiele cari se potu invetiã in ori ce limba. La Beniaminu trecusera Aritmetica, o parte din Geometria si câte-va capete din Filosofia. Lips'a unui Profesoru de ai conduce pana in sfêrsitu cu lucrulu inceputu, curiositatea de a vedé practic'a la câteva principe de Matematic'a teoretica ce luasera, acea practica cu care se casnea bietulu Lazaru se facu din nesce Bucheri ingineri din capu pân-în picióre de poruncéla telios telefteon! traserã in Santulu Sava pe toti scolarii din clasele din tãiu ale scolei grecesci, in capulu carora erã J. Pandeli (ce a moritu la Paris), Nenesci, Cernovodeni, Oresci, Darvari, Merisiesti, Stefanopoli, Tomesci, Crasnari, Melinesci, Paladi, Mainesci, si altii, si eu in urma lor, implura bancile clasei de ingineria. Se bucurã Lazaru când vediu pe Pandeli cu cret'a in mãna facèndu pe tabla espositii matematice. Tocaneã cret'a pe tabla, mân'a mergea iute facènd deosebite formule, dar gur'a se ingànã, pentru cá momentulu acela se casnia sê-si faca nesce frase dibuite romanesci; incurcã din întèmplare nesce vorbe câte potu veni in gur'a unui scolaru ce abia a inceputu sciinti'a si va sê se esprime in alta limba ér nu in ceea-ce a invetiatu.

Indata Lazaru incepù a traduce cursulu de Matematica a lui Volf, si de Filosofia a lui Kant. In vreme de unu anu scolarii ajunserã departe. Pe mosiile tierii romanesci incepura a fluturã steagurile noiloru ingineri; incepura a se trage de mân'a romanasiloru triumphiuri *intielese*. Erã o bucuria se vedea cineva copiii, unii indreptãndu line'a cu manai, scotièndu parlari'a si facèndu semnu strigendu: la drépt'a la stâng'a; altii indreptãndu si scuturandu lantiulu

ce sierpuia prin erba; altii asiediandu si nive-
lându mas'a. Se tragea linii, se facea triunghi-
uri, din triunghiu în triunghiu se incheia pla-
nulu, compasulu incepea a pasi pe harta si spu-
nea stânjenii de la o mosie pana la alta; lan-
tiulu facea incercarea si satenii ce eráspre slujba
incepea a'si da cote si a siopti, cá draculu din
stielulitia îi face se gicésca (asia li se pareá loru
aculu magneticu séu basol'a ce'lu vedea jucan-
du). Bietulu Lazaru aprindea pip'a si petrecên-
du'si man'a asupra peptului. i se inundá obrájii
de lacrimi. N'au trecutulu multu, si la mosiile de
mesuratóre nu mai erá trebuintia de fiinti'a de
facia a profesorulu. Câte unu scolaru doi implinea
slujb'a cu cea mai mare scumpatate. Epitropii
de la monastiri, egumenii venia cu multumire
la scolarii din Sântulu Sava ca sê le scótia copie
dupa hartele mosiiloru monastiresci, pentru cá
acesti scolarii lucra estinu pentru doue pricini!
antáiu pentru cá erá baieti si alu doilea pentru
cá erá romani, si scii, lucru romanescu nu e asia
scumpu. Me totu miram într'o-dî de duhulu meu
candu epitropulu din Coltia i-am facutu trei co-
pie de harte pentru care potu-i sê-i iau siése ru-
biele. Mi se pareá cá l'am incelatú; si se pareá
cá de'mi ar incapea pe mana cáti-va omeni asia
de simpli cari sê nu stie de câte parale vépsele
potu se mérga la o harta, eu m'asi face in scurta
vreme unu omu cu capitalasiulu meu care se
tréca si peste o suta de lei. —

Scolarii detera invederate probe de capa-
citatea si révna profesorulu. Efori'a scócloru
incepú a se gândi ca sê immultiesca catedrele ro-
manesci, si spre acésta se tramitia cáti-va teneri
in Europa *) spre invetiatura. Se alesera: Part.
Efros: Poteca, J. Pandeli, Sim. Marcovici, si Cost.
Moroiu. Eu dupa cum venisem in urma, rema-
seiu si acum pe din afara tocmai la vremea me-
sii. Dar mai mise multumú ambiti'a când vedii-
uiu cá me alesera de tare si mare profesoru ajú-
toru lui Lazaru de Aritmetica si Geometria cu
plata de 100 lei pe luna, si când vediiu cá pe
fie-care luna o sê am câte unu capitalu ce'mi in-
chipuiam sê mi'lu facu insielându la epitropi, fa-
candu-li harte.

Pre langa aceste, Eforia a mai asediatu
doue catedre in scól'a romanésca: una de limb'a
latina si alta de limb'a frantiozésca: pentru amen-
doue a numitu profesoru pe reposatulu *Erdeli*. **)
Acesta si-incepú invetiaturile sale, si traduse an-
táiasii data in limb'a romanésca pe „Sgárcitulu“

*) Asié, „in Europa.“ cá pre atunci in Bucuresci
se credea, cá Europa se incepe de la Mohadia séu dela
Brasioyu inainte. *Nota impartasitor.*

**) Dela Orlatu din Ardealu?

de la Moliére si pe „Pompeiu“ de la Corneilu,
pentru tenerii ce se intrecea sê face si ei teatru
romanescu in vreme ce grecii facea pe alu loru.
Lazaru trecú cu filosofi'a in Metafisica, si findu
cá avea si alta clasa de Trigonometria, clas'a de
Logica remase vacanta. Ca sê indetuleze si pe
alti teneri ce erá pregatiti a ascultá logic'a, fu
insarcinatu si cu clas'a acésta totu Erdeli, si in-
cepú Logica lui Condillac.

Acésta fu o ispita lui Lazaru, lu-superá sê
nu védia o sistema urmata; simtiá si cunoscea
amesteculu ce ar fi urmatu in invetiatura; se ve-
dea silitu séu elu a schimbá pe Kant séu Erdeli
pe Condillacu; cu tóte cá, ce este dreptu, vrea
mai bine sê remana josu Condillacu pe langa
Kant. Lazaru, cu tóte cá cunoscea bine limb'a
frantiozésca, cu tóte cá traise între francezi in
vremea armiei lui Napoleonu, pe care lu-iubia
dinpreuna cu francezii lui si vorbia adesea de
dênsii; inse filosofi'a frantiozésca, dicea, cá tre-
bue se'si scótia caciul'a inaintea celei nemtiesci,
si prin urmare pe Condillacu, cu tóte descoperi-
rile sale, nu-lu avea de mare lucru in filosofi'a
vécului.

Copiii cei noi n'au facutu mare tréba cu
acea logica; ea inse si a datu folósele sale scola-
riloru coloru vechi ce mergea sê o asculte de
curiositate cá auditori; cá pe de o parte, acestia
incepura a compará in duhulu loru aceste doue
sisteme, si tragandu ore-care adeveruni din ala-
turarea ideiloru, alergaranumai de cátu cá audi-
tori si in clasele grecesci, ce se restatornicisera
atunci subt reposatulu Bardalah.

Acesta, pe langa lectur'a si analisulu poc-
tiloru Greci, a facutu unu cursu de Retorica a
sa si cursulu de Ideologia alu lui Traci.

Jatropolulu, mai din nainte inea facuse
acestu cursu de Ideologia si de matematica alu
lui Lacroa.

Kanela, incepuse Matematic'a lui Francoeur
si o istoria naturala, eulgere a sa.

Genadie pe langa analisulu oratoriloru Greci,
a facutu si unu cursu de istoria universalá. —

Trei filosofise audiá in anii aceia pe catedrele
Capitalei: Kant Condillacu si Traci, si trei Ma-
tematici, Volf, Lacroa si Francoeur.

Clas'a de Retorica si Literatura avea peste
50 scolarii filosofi. Scolele cu adeveratu nu erá
patriotice, dar priu drépt'a judecata a profesori-
loru greci de atunci ajunsesera cosmopolite. Fi-
losofi'a infratise pe scolarii greci cu romanii,
perdiendu grecii rugin'a pedantismulu vechiu si
cunoscéndu prin filosofia folosulu sciintieloru in-
vetiate in ori-ce natia in limb'a sa. (Va urmá.)

Suveniri si impresiuni de caletoria.

II.

rele dilei de 30 julu 1864 se inaltia cá unu pu de auru de dupa culmile inecate in aburi, Carpatilor. Faci'a lui limpede si voiósa anuntinu tempu placutu care nu lu avusemu pana in acésta véra neptunica. Depe campiele late de apa se ridicau aburi, ca din unu crateru tranatiile ascernute la pamentu de neintrentii torenti de plóia, papusioiulu ingalbinisi impletitu, para cá vreau sê sórba radiiele ande ale sórelui, cari mai nu le veduse si le semtise pân' aci.

Eu doi soci inca sburamu in o trasura cu doi furi, fetiori de ventu, cum dice poesi'a poporala, tra Valea sargentina lasandu in urma-ni Siblu ce para cá fuge dupa noi.

Nu sa ce interesante sê vi spunu de la Sibiu pana Sargentu (Streiu). Sê vi spunu cum plantamu, ca sê cercetamu memorabilitatile Valei sargentine? cum mi-batea anim'a pentru d'a véde cupa o lipsire de patru ani pre ai mei din v'ia, si mormintele invelite cu érba verde a celorde pe fericitulu plaiu alu eternitatiei? Sê vi punu cá in cutare otelu am convenitu cu unuamici, cu unu cunoscutu, la cari de multu nu listrasesem man'a? cá in altulu am veditu o dimicla caletoria, a carei ochi de gazela si spancane negre ca nóptea fara stele, sê fiu potutu le-asiu'i furatu fara pecatu, pentru ca sê le puru pe sfrunte arcuata cu curcubeuulu si pe o facia stiva ca a cochetei aurore, pentru ca astu-felu sêni realisesu si eu, ca Pigmalionu, idealulu dormtielor mele? Tóte aceste inse sciu cá nu ve ineresédia. Ar trebui sê vi fiu eu de interesu pentru ca sê ve interesati d'ale mele. dar' nefiindu una nu-e neci ceea lalta.

A! ce ratecire! Sênu am, sê nu sciu sê vi spunu nemieu interesantu pe acestu pamentu clasicu, pe acestu tearu eternalu de mari evenimentite, de mii variate scene tragice si eroice, pe acestu vastu cirtérinu, unde osemintele eroilor jacu amestecate cu ruinele splendidelor cetâti si grandióselor monuminte, unde totu pasiulu are istori'a sa, unde tóta colin'a, totu riuletiiulu, este o memorabilitate istorica.

Dar' cine ar' poté descrie tóte acestea fara d'a scrie volume? A! si eu am de a serie numai nesece schitie, nesece fragmente, inca si aceste numai fugitive, ca si trasur'a din care priveseu aceste locuri. Dar' peste unu intinsu campu, nu potu trece, fara d'a nu me intinde si eu in aceste *suveniri*.

Veti gâci cá asta-e *Campulu Panei!*

Se pare cá natur'a a facutu a nume acestu arealu pentru lupte — si lupte nu de ómeni, ci de giganti; unu vastu amfiteatru nu pentru accentele dulci ale Melpomenei, ci pentru sgomotele, resunetele fioróse ale lui Marte. Elu se incepe dela Ap'a-Vinerei, unu riu de munte limpede dar' rapitoriu, si tiene in latu o statiune buna pana la Orestia; d'o parte lu scalda Muresiulu, ér' de ceea lalta se perde in váile umbróse ale Carpatilor. Câteva breuri de line coline idau aspectu amfiteatralu. Unu micu riuletiiu lu incinge chiaru pe mediu locu, ce se pare cá desparte taberele inamíce; ér' Muresiulu ce teraiesce ca unu gigantu sierpuindu in pólele acestui campu, se pare cá e asediatu aci pentru de-a primii torentii de sange si de-a portá cadavrele celor morti, sêu de-a servi de ultimulu refugiu celor ce invinsi fugu sê scape de spad'a sangeranda a inamicului invingatoriu. Ér' de pe muntii din pregiuru se pare cá vulturii si-ascutu ghiarele, plesnescu ciocurile si intindu aripile sê se demita pe prad'a lor palpitanta inca.

Acesta e Campulu Panei, acarui fertilitate i-a datu numele, ér' scenele petrecute pe elu, insemnatatea istorica.

Erá demaneti'a de 21 Octobre 1479.

Acestu campu erá acoperitu de óstea lui Bători, mai mare in curagiu decâtu in numeru. Unu minutu inca, si spadele voru schinteiá, campulu va geme sub pitióre, váile in giuru voru resuná, riurile limpedi se voru inchiegá in sange! Semi-lun'a apare ca o stea ce anuntia nefericire, turbanele se apropia. Alibegu e aci cu o suta mii turci. Crescintii ingenunchia, o rogatiune scurta dar' ferbinte sbóra la ceriu de pe bu-diele fiecarui. Toti iau tain'a. Spadele lucescu prin mane. „Domnedieu si Bători — striga elu — voru fi in totu loculu unde va fi periclu!”

Lupt'a incepe, d' o parte si d' alta, cu furi'a tigrului. Arip'a stanga a crestiniilor e desfacuta si mai sdrobita. Duóe mii sasi saru in Muresiu. Bători se repede asupra turcilor cu calarimea, capeta siese plage si se ascerne intra cei morti. Unu momentu, si crestinii toti cadu sub spad'a pagana! Dar' nu, Pavelu Chinesu, Ereulele romanu, cu o grupa de Tesei, cu rapediunea fulgerului, ca si cand ar fi picatu din ceriu a isbitu óstea turca setósa de sange, compacta si nume-rósa. Chinesu in amenduóe manele cu sabia, trece in lungu si 'n latu prin óstea pagana, si pe unde ajunge, toti se ascernu sdrobiti dinaintea lui, cum se ascernu semanaturele, arborii, tóte ce stau in susu, dinaintea unui torente turbatu. Turcii sunt sdrobiti si aruncati in fuga. Mii de crestini, ce-i luage selavi, sunt liberati. Pre Bá-

tori lu afla si lu scóla inca viu dintra cei morti.

Sórele voiosu de triumfulu crestinilor se culca liniscitu. Ér' crestinii beti de invingere uita fatigieje si sbuciumarile, si întindu o larga hora pe cadavrele pagane, inamice. Chinesu-Érculu jóca cu unu turcu in dinti, cu unulu pe umeri, si cu alu treilea subsuóra.

Éca insemnatatea istorica a Campului-Panei.
Arone Densuianu.

Manastirea de la Argesiu.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 108).

Frumós'a Romania dóra are mai multe manastiri dintra tóte tierile crescine. Caletoriulu obositu de fatigjele drumului acusi — acusi póte aflá locu de repausu in vre-o manastire liniscita, unde e intempinatu cu ospitalitate de calugarii evlaviosi. Esteriorulu celor mai multe manastiri sémána unor cetatiuie, ce ar' fi menite spre resistintia contra atacurilor inamice, si intr' adeveru in tempurile de lupte sangeróse, cand „Crucea salvatória“ erá atacata de Semi-lun'a pagana, aceste edificie de pietate erau locuri de refugiu, unde santii parinti impreuna cu croii ostasi aperau cu barbafia paumentulu stramosiescu, si daca a încetatu sgomotulu arnelor, evlaviosii parinti esiau si umblau totu tienutulu pentru de a mangaiá pre cei intristati, de a îndreptá pre cei rateciti, ve a vindecá pre cei bolnavi si a ajutá pre cei lipsiti „dreptu îndreptandu cuventulu adeverului“ pretutindene pe unde ajungeau; nime nu póte negá, cá aceste manastiri si-au avutu missiunea lor si pietosii fundatori ai acestoru locuri sante au datu dovedí cá erau patrungi de credintia, de iubirea catra deaprópele lor si de sperantia 'n venitoriu acum in aceste locuri isolate de lumea mare singur'a ospitalitate se mai esereciadia din fundatiunile grandióse, atát'a avere imensa se intrebuintiédia mai alesu pentru adapostirea trandaviei si a ignorantiei, unde atatea capacitáti se 'nmormentéza. De ar fi aceste nescie locuri unde se esereciadia sciintiele, Romania s'ar inaltia la unu gradu de cultura spre care lumea civilisata cu respectu si sfiala ar privi, si prin acésta religiunea, moralitatea cu santienia ar curatí viéti'a sociala de abuzuri, decadintia si imoralitate

Dintra aceste manastiri, cari din punctu de vedere alu archeologiei, istoriei, culturai nationale din trecutu, séu pentru frumseti'a romantica a tienutului si ospitalitatea lor interesédia pre caletoriulu pasionatu, mai momentuóse sunt manastirea Neamtii, Agapia, Slatina in Romania de peste Milcovu, ér in cea dincóce de Milcovu Tismana, Putna si Cernica. Dar' din aceste in veri-ce privintia neci un'a na se póte asemená cu manastirea de la Argesiu.

Acesta e celu mai frumosu si imposantu monumentu anticu alu arhitecturai bizantine. Dela *Turnu rosiiu* trecandu printra muntii romantici, unde se 'ncepe siesulu intinsu alu Romaniei, aprópe de tergula Argesiuu jace acésta manastire frumósa, carea fi aredicata la an. 1275 de fundatoriulu statului Tieroi romanesci *Radulu Negru*. Ingraditur'a si edificiele din pregiuru sunt ruinate dar' biseric'a si manastirea fiindu zidite din petri de stanca naturala, prin calamitátiile celor siese secolu nevatemata a strabatutu pana in tempulu de adi, si de aci incolo inca va resiste multu tempu, mai alesu daca generatiunea urmatórie inca va fi cu pietate catra acestu monumentu grandiosu remasu din tempulu gloriosulu fundatoriulu Statului romanu. Pe biseric'a sunt patru cupole frumóse, cari in prema cu crucile dupele stralucescu la lumin'a sórelui, si cand maiestós'a regina a nóptei se ivesce, sunt încinse de o lumina magica, ce pare cá e refrangerea luminei din trecutu gloriosu ce a sboratu asupra lor, cand si candu in poterea nóptei resuna bucinulu melancolicu alu pastorului si atunci pare cá pe radiiele stelilor se cobóra nescie fiantie dragalacie, cari cu manutie de rose tíesa visurile incantatórie de cari se simte straportatu ficcare romanu inspiratu de simtiemiute pietóse catra trecutu stramosilor bravi.

Atunci se descépta umbrele trecutulu, acolo pe ziduri se vedu zidarii lui Manoli lucrandu, apoi se ivesce o fiantie feerica, plapand'a scocía a zidariulu mare, si o! grozavia, a iau si o ingrópa de viua in zidire, serman'a nenorocita inainte ride cagetandu cá e numai o gluma a barbatului iubitu, dar' in urma vedendu tristulu adeveru incepe a plange, audi audi vaietulu biatei socie si — mame :

Manole, Manole
Mestere Manole
Zidulu reu me srange.

.
. Cine nu cunosece acésta frumósa traditiune a poporului despre zidirea manastirei dela Argesiu, cetésc'a frumósele balade edate de dlu V. Alesandri.

Si acum sê intrámu in biseric'a maiestósa, naca arcuósa e sustienuta de stapi ivalti de marmore, partii sunt infrumsetiati cu frescouri suflate cu aur, cari prin colórea cea viua si esecutarea lor cea artistica atragu atentiuinea privitorului inuimitu si afara de aceste de frumosei'a armonica ce se revarsa peste întregulu interioru alu besericói.

Sê mai privimu si frumós'a pórt'a vechia a manastirei, aci suatemu inuimiti de fiantie sculpturai, carea pana adi a remasu nevatemata; dovada e si acésta cu cáta pietate e stimata totu objectulu ce se tiene de acestu monumentu anticu.

Columb'a.

(Romanu de *Alexandru Dumas.*)

(Urmare.)

— Dati-mi sê beu! se rogà ranitulu cu o vóce tremurátore.

Mi-adusei a minte câ in pusunariulu meu este o sticla cu apa de mélisse. Versai câte-va picuri pe bu-diele sale.

Elu pare a se întari.

— Unde e densulu in numele ceriului? — lu-întrebai.

— Nu sciu, respunse.

— Vediutu-l'ai cadiendu?

— Da.

— Mortu sêu ranitu?

— Ranitu.

— Ce s'a intemplat cu elu?

— L'a dusu.

— In catrau?

— Catra Fendeille.

— Ómenii regelui sêu ai lui Montmorency?

— Ómenii lui Montmorency.

— Apoi?

— Din momentulu acela nu mai sciu nimica. Eu asîsdere fui ranitu, ér calulu meu omoritu si cadiu. Sosindu noptea m'am têraitu pana aice, câ-ci mi-erá sete. Ajungandu la rîu, lesîmai fâra a poté bé dintr'ensulu. De beutu! de beutu!

— Acuma dâ-i sê beic, dîse unu soldatu; câ-ci a spusu totu ce a scintu.

Inplui palari'a ta de apa, soldatii aredicara capulu ranitului, tînu ap'a la budiele sale, elu-beu trei sêu patru inghitiature, dupa accea se aruncà innapoi, suspinà si întiepeni.

Erá mortu.

— Vedi câ ai facutu bine, câ inainte de ai da apa i-ai spusu, sê-ti povestésca cele intemplate, — dîse soldatulu lasandu capulu sermanului Armandu, care cadiu tare pe pamentu.

Remasci câtva tempu nemiscata, cu manile in-cestate.

— Ce vomu face acuma, domna? — întrebà gra-dinariulu.

— Scii tu unde e Fendeille? — lu-întrebai.

— Da.

— Sê mergemu catra Fendeille.

Apoi me întorsei catra soldati:

— Care va vini cu mine? — întrebai.

— Noi! dîsera toti trei.

— Viniti dara!

Ne suiramu pana la drumulu tiepisiu, d'acolo ne coboriramu la livada.

Unu oficieriu facu róndu in fruntea a doi spr e-

diece soldati; companistii mei se uitara unulu la altalu si vorbira incetu.

— Ce vorbiti? îi întrebai.

— Cã colo e unu oficieriu, care ti-ar poté impar-tesî ce-va.

— Care?

— Acela.

Si ei aretara la capitanulu care conducea rondulu.

— Si pentru ce mi-ar poté impartesî ce-va chiar elu?

— Fiindu câ elu combatea chiar aice.

— Sê mergemu dara la elu.

Facui câtiva pasi repedi in direptiunea oficierului.

Unu soldatu me retienù.

— Dar, dîse elu, asta . . .

— Pentru ce nu me lasi? — lu-întrebai.

— Cu totu pretiulu doresci sê audi ce-va nou? întrebà soldatulu.

— Cu totu pretiulu.

— Ori ce sê fia ce vei aflá?

— Ori ce.

— Asia dara voiu chiamá pe capitanulu.

Si facu câtiva pasi inainte.

— Capitane Bitéran? dîse elu.

Oficierulu statu si se 'ncercé a strabate cu privi-rea sa prin intanecime.

— Cine me chiama? întrebà.

— Cine-va vre sê vorbesca cu dta, oficierulu meu.

— Cine?

— O femeia!

— O femeia! in ór'a acésta, pe campulu bataliei.

— De ce nu, domnule, daca femeia acésta vini pe campulu bataliei spre a cercá pe acela pe care lu-iubesco, spre a-lu grigi decumva e ranitu, spre a-lu ingropá decumva e mortu?

Oficierulu se apropiá; erá cam de trei dieci ani. Observandu-me, si-luá palari'a josu si cu vediui o fatia dulce si destinsa, adumbrita de peru blondinu.

— Pe cine cauti, domna? întrebà elu.

— Pe Antoniu de Bourbon, contele de Moret, respunsei.

Oficierulu se uità la mine cu mai multa aten-tiune decátu mai nainte.

Apoi ca fatia mai pãlida si cu vóce tremuratore:

— Pe contele de Moret? întrebà elu. Cerci pe contele de Moret?

— Da, pe contele de Moret; acesti ómeni bravi mi-spusera cumca Dta mi-poti da despre elu desluciri mai sigure decátu ori cine.

Elu se uità a supra soldatilor si ochii sei aruncau flacara dupla de sub genele-i trase la olalta.

— Ah! capitane, dîse unulu din ei, se pare câ densulu e incredintiatulu acestei femei si dens'a vre sê scia ce a devinitu elu?

— Domnule, in numele ceriului! strigai, Dta ai

vediutu pe contele de Moret, vei sci ce-va despre densulu; spune-mi ceea ce scii.

— Dómna, éca totu ce sciu: Pe mine cu compani'a mea de calareti me tramisera spre spionarea ostesímei de reserva ce erá in drumulu afundu; ordinulu nostru erá a ne retrage dupa impuscatur'a d'antâia, spre a lasá pe inímici a inaintá. Contele de Moret, carele n'a fostu inea in neei o batalia, voindu sê arete curagiulu seu, dete temerariu focu a supra nostra si cu aceea incepit ataculu, cá descarcá pistolulu seu . . . pe onóra mea ti-spunu domna si n'am neei o cauza sê-ti mintiescu . . . descarcá pistolulu seu a supra mea. Glontiulu pistolului duse pen'a palariei mele. Eu puscai inderetru si avui nenorocirea d'a nimeri mai bine.

Seosei unu tîpetu de infiorare.

— Dta esci dar acela? strigai pasîndu cu unu pasiu inderetru.

— Domna, dîse capitanulu, lupt'a fu loiale. Cugetam cá am de a face cu unu simplu oficieru din armat'a maresialului duce. De seicam cá celu-ce me atacá e príncipe si cá acelu príncipe e fiulu regelui Henricu IV., atunce mai bine asiú fi sacratu viéti'a mea spre despusetiunea lui, decátu sê fi combatutu a lui. Numai dupa ce cadîu, lu-audîi strigandu: „Ajutoriu lui Bourbon!“ Atunce vediui cá se intemplá o nenorocire mare.

— Da, da, — strigai, — o nenorocire mare! Dar in fine, moritu-a?

— Nu sciu, dómna; cá-ei in momentulu acela se incepit batai'a. Calareti mei in urmarea ordinatiunei primite se retrasera.

— Cu ei me retrasciu si eu si vediui cum ducu pre contele sangeratu si fara palaria.

— O! palari'a lui e aici!

Si o stranseiu cu pasiune la budiele mele.

— Dómna! — dîse capitanulu cu o dorere ce nu erá afectata — demanda-mi. Fiindu-cá ti-am causatu o dorere atátu de mare, cum sê-ti potu servi de si nu cu satisfactiune, dar' celu putienu cu nescce date folositorie la cercarea dtale? Spune-mi si voiu face tóte in lume spre a-ti ajutá.

— Ti-multiamescu domnule, dîseiu voindu a-mi reculege poterile; dar' dta nu-mi poti face altu ceva, decátu sê-mi areti directiunea in catrau dusera pre contele.

— Catra Fendeille, dómna, respunse elu; dar' pentru mai multa siguritate, du-te pe calea ce vei aflá in drépta la o suta pasi de-aice; la unu patrariu de mila vei aflá o casa unde te vei poté informá.

— E bine, dîsei gradinariului, asiadara cá dta pricepusi?

— Da, dómna.

— Sê mergemu.

— Potu sê-ti recomendu cai dómna? dîse oficierulu cu sfiala.

— Ti-multiamescu domnule, respunseiu; eu te

intrebaiu de tóte ce am speratu cá vei sci si dta facusi tóte serviciile ce mi le-ai potutu face.

Inpartîi o mana de galbeni intre cei trei soldati.

Doi din ei se dusera, dar' alu treilea voia sê me insotiésca cu si'a la casa amintita.

Merceiu repede catra casa numita. Inse nu potui resiste dorintiei, ca rentornandu sê nu salutu inea odata pamentulu consacratu de sangele teu. Si am vediutu pre capitanulu standu nemisicatu in locul acela, unde lu lasaiu cantandu dupa mine, ca inmarmuritu.

Ajunseramu la casa. Dealungulu drumului aflaramu cadavre, dar' me dadui cu acestu aspectu si inaintandu cu pasi precisi mai nu calcaiu asupra acestor ómeni din érb'a sangerata ce ajungea pana la genunchi.

Intraiu in casa, ce erá plina de raniti cari jaceau ascernuti pe pamentu. Intraiu in acestu asilu alu dorerei pre cei moribundi ii intrebáiu cu vócea, é' pre cei morti cu privirea mea.

La rogarea mea unu moribundu se aredicá in cote.

— Pre contele de Moret? dîse elu. Eu lu vediui, cum lu duceau cu caruti'a lui Monsieur.

— Mortu sêu ranitu? intrebaiu.

— Ranitu, dîse moribundulu; asia ca mine, nu atátu ranitu, cátu mortu.

— Dómne! — strigai — si unde lu-dusera?

— Nu sciu, eu audiui pronuntiandu-se numai unu nume.

— Ce?

— Numele dómnei de Ventadour si caruti'a trecu pe o cale crucisia.

— Da, pricepu; elu a pofitu sê-lu duca la da'a Ventadour, in abat'i'a de Prouille; asia e. Ti-multiamescu frate!

Si dandu-i cativa galbeni, plecaiu dicandu gradinariului:

— La abat'i'a de Prouille.

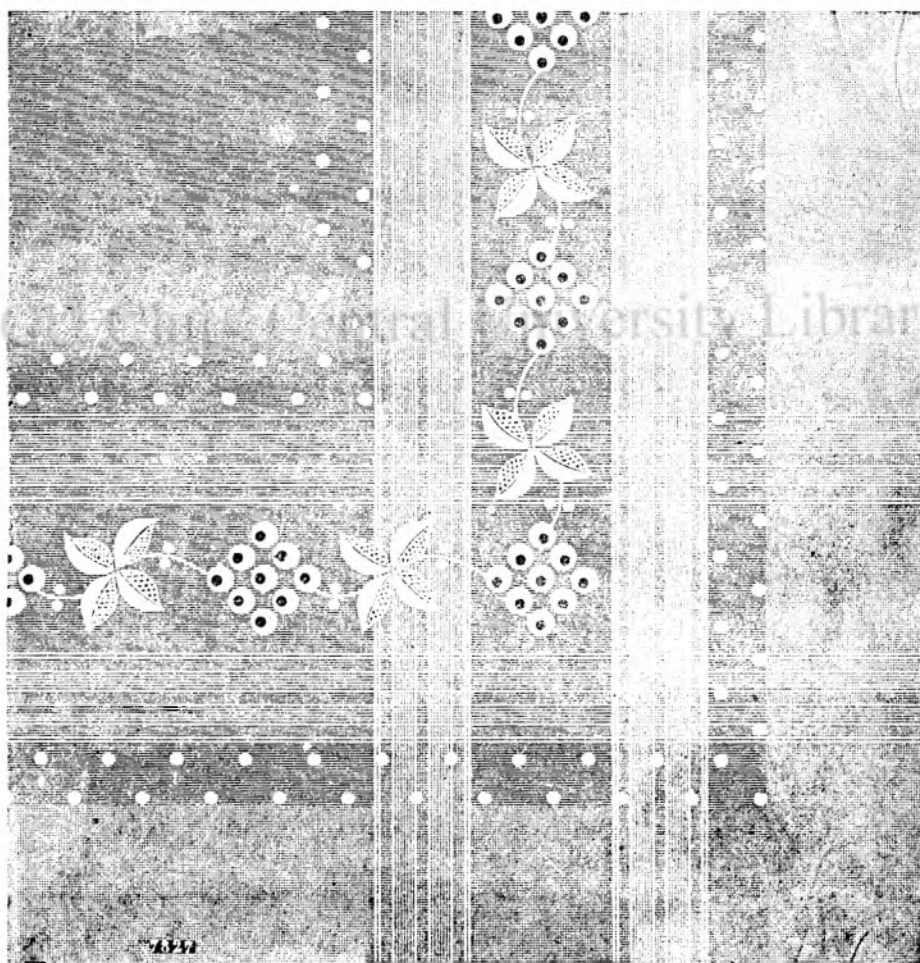
Abat'i'a de Prouille erá in departare ca de duóe mile de noi. Calulu gradinariului cadîu obositu, alu meu remase pe campulu bataliei. Erá imposibilu a capetá caruti'a. Afara de acésta cercarea ar fi costatu tempu. Osteneala nu sentiam, deci plecaramu pedestru.

Abia inaintaramu unu patrariu de mila, cand incepu a ploá si erupse o vijelia infioratre. Dar fiindu cuprinsu cu totul de tine, eu nu sentiam plói'a si nu audiam vijeli'a: continuai calea mea in torentulu de apa ce erá in pregiurulu meu si la lumin'a fulgerului ce respandea o splendóre ca diu'a. Trecuramu langa unu bradu mare. Gradinariulu me rogá sê stau putintelu sub acelu arbore si sê asceptu pana ce va inacetá vijeli'a; cu capulu aplecatu continuai calea mea fara a-i respunde; peste unu miantu fulgerulu tuná in bradu, lu-crepá in doue si mistui bucátile lui.

(Va urmá).

Modelu de brodăria pentru batiste.

Nu ne indoim că acestu modelu frumosu, va fi primitu cu placere de frumoșele noastre cetitóre, că-ei cari dintra dvóstre nu iubescu batistele frumosu cosute? Si acestu modelu negrositu e unulu dintra cele mai placute, care se recomanda singuru atâtu prin frumo-

seti'a-i atragátore, câtu si prin lucrarea-i simpla. — Form'a e atâtu de nimerita, că nu sufera o esplicare mai lunga, amintim dar' numai aceea că pe langa observarea punctuositatei, pentru lucrarea mai cu succesu, e de lipsa ca bumbaculu cu care cósemu sê nu fie prea grosu.

Ce e nou ?

* * (*Diet'a Ungariei*) precum se vorbește se va conchiamă în 15 septembrie pe 15 decembrie. În zilele trecute se si apucara de zidirea casei deputatilor langa muzeu, ér' pentru sedintiele tablei de susu s'a alesu de localitate sa'la cea mare a museului.

* * (*Concertulu lui List*) datu la 29 l. c. in sa'la redutului pentru scopuri filantropice a succesu forte stralucitu. La acesta debutare a renumitului artistu, carele de 18 ani nu s'a produsu in publicu, au vinitu numerosi iubitori de musica din Viena, Praga, Linz ma si din Berlinu.

* * (*Ni se scrie din Viena*) cumca Ilustritatea Sa nou denumitulu episcopu alu Ghierlei dr. *Ioane Vancia* la 23 l. c. a depusu juramentulu la nunciulu papalu.

* * (*Érasi o scire trista.*) Chiar la incheierea nru-lui trecutu primiramu scirea trista, cá doctorulu de filosofia si profesorulu la gimnasiulu romanu din Brasiovu *Georgiu Petreanu* a repausatu. Fie-i tierin'a usióra!

* * (*Santirea*) P. S. episcopu de Caransebesiu s'a intemplatu in 27. augustu la Resinari. Afara de Escel. *Andriiu* bar. de *Siaguna*, carele indepliní actulu santírei, la acésta serbatóre beserieésca si natiunala, au mai luat parte H. Sa *Procopiu Ivascovicu*, si numerosi preoti si mireni.

* * (*Mórtea unei fete tenere.*) Din Timisiór'a primimú insciintiarca trista, cumca *Maria Vuia* fic'a de 13 ani a dlui preotu gr. or. din Remetea se innea in canalulu Bega. Ddieu sê mangaie pe parintii intristati!

Literatura.

* * („*Auror'a Romana*“) dupa o vegetare de mai multe luni, in fine — din lips'a prenumerantilor — a incetatu. Cu parare de reu inregistrâmu caderea ori si carei foi *romane*, pentr' acea dorimú ca „*Auror'a*“ sê re'nvia, dara sub conducerea cutarui individui, carele are oresi-care capacitate si cultura literaria.

* * („*Caliculu*“) Avuramu nenorocirea a vedé sarindu in literatur'a nóstra multe verdi-uscate, dar tóte acele tréca duca-se, cá-ei celu putínu n'au vatematu *moralitatea* publica, — inse „*Caliculu*“ de unu juristu — esítu de curéndu la Sabiiu a comisu si acestu sacrilegiu literariu, a facutu unu *scandalu* ne mai audiú neci intr' o literatur'a, a compromisu literatur'a romana. Cartea dlui juristu din Sabiiu geme de espresioni frivóle si inca de acele, de cari n'ama mai cetitu nicairi tiparite, — in cátu ne mirâmu cum de polít'a din Sabiiu a potutu lasá sê iésa unu astfelu de opu, ce nicairi n'ar fi potutu esí? -- Cum vomu da cartea acésta spre cetire unei femei oneste si culte? — Ni pare dara reu cá nu potemu recomandá „*Caliculu*“ — carele afara de locurile sale scandalóse contine si unele glume bune.

* * (*Dlu Dr. Eutimiu Murgu*) a datu sub tipariu o brosiura interesanta intitulata : „*Ueber das Serben Congressz-Memorandum*“. Brosiur'a va fi cam de trei cole si va esí cátu de curéndu.

Gácitura numerica.

8. 7. 11. 15. Totu e asia ce nu-e rou ;
 13. 7. 6. 4. 13. 12. S'aude din norulu greu ;
 10. 9. 14. 12. Toti ómenii lu-dorescu ;
 8. 9. 11. 2. Dupa ei toti se trudescu ;
 5. 10. 9. E o parte din o dí ;
 10. 9. 6. 9. Nime nu si-o-ar poftí ;
 1. 9. 3. 15. 11. 15. Fost'a acesta omu mare ;
 3. 5. 2. 1. 14. Si acesta profetu mare ;
 6. 12. 3. 4. Celu-ce se botédia are ;
 3. 9. 11. 9. E de lipsa la lucrare ;
 1. 14. 6. 9. 2. 15. Legi in acestu locu s'au datu ;
 13. 14. 11. 9. Cu ca orbu s'a vindecatu ;
 1 — 15. { Domnulu pe acestu barbatu
 { In cas'a sa l'a mutatu ;
 { Pe elu pentr' a lui merite,
 { Romanii nu-lu perdu din minte.

G. O.

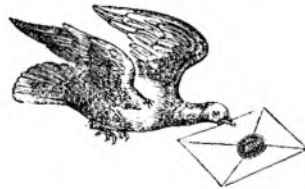
Deslegarea gáciturei de siacu din nruulu 7 :

Dragalacie sorióre
 Voi frumóse vreti a fi,
 Si cu doru-acesta óre
 Nu se cade-a ne falí ?
 Ba eu credu vomu fi laudate
 Daca ne vomu decorá
 Cu frumos'a simplicitate
 Si natiunea vomu amá !

Nina.

Deslegare buna primiramu de la dómnele : Ana Busilla, Elena Papiu nasc. Piso, Ecatarina Dragiciu, Emilia Fericean n. Pop, Ana Grigorescu n. Fodoru, Sofia Florescu n. Muresianu, Adelina Campian n. Negru; de la domnisiórele : Maria Cernetiu, Maria de Craimicu, Victoria Moroianu, Rosa Popescu, Emilia Pescariu, Julianu Ciorgodanu, Nina Popovicu, Saveta Cetatianu, Laura de Vancu, si de la domnii : Jacobu Pavele, Georgiu Deacu, Georgiu Onia, Paulu Rotariu, Ioanu Simionasiu, J. P. Florentinu, Ioanu Madarász.

POST'A REDACTIUNEI.

La mai multi. Cu nrui 2. 3. si 5. nu mai potemu sierbi, ca-ci publiculu a onoratu modest'a nóstra intreprindere cu o astfelu de partinire caldurósa, in catu din acei numeri trecura tóte esemplarele. Ca inse si aceia se pota cetí fara scadere interesantulu romanu „*Columb'a*“ carui acuma se prenumerara la fói'a nóstra, lu-vomu retipari si li vomu tramite ca rebonificare opulu intregu.

Blasiu. M. Bucurosu Ti-amu tramite nrui ceruti de nou acolo, dar din aceia nu mai avemu. Totdeauna i-amu espedatu la Craciunelu, cérea dar ecolo!

Lugosiu. G. P. Multiamita pentru articolulu istoricu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1865. prin Alesandru Kocsi (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczi si Koesi.) Piat'i'a de pesci Nr. 9.